

УДК 331.45

Ірина Плавущька, Жанна Баб'як

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

УКРАЇНСЬКІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Irina Plavutska, Zhanna Babiak

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

UKRAINIAN IDIOMS AS MEANS OF LINGUISTIC-CULTURAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS

Активна інтеграція України в міжнародний освітній простір, що спостерігається в останні два десятиліття, перетворює її на широку крос-культурну арену, де перехрещуються і взаємодіють культурні традиції різних етносів. При цьому, однак, для адаптації іноземних студентів, які приїжджають в Україну для отримання освіти (переважно вихідців з країн Південно-Східної Азії, Африки, Близького Сходу), найбільш актуальною залишається потреба в освоєнні автентичної лінгвокультури – народу країни, де навчається іноземний студент. Ознайомлення зі звичаями, нормами комунікативної поведінки, традиціями, найбільшими святами країни перебування сприяє не лише кращому засвоєнню іноземцями лексичного багатства української мови, на якій провадиться навчання в значній частині вишів України, що надають освітні послуги іноземним студентам, але й забезпечує їхнє більш комфортне перебування в чужому для них соціокультурному просторі, більш коректне спілкування з місцевим населенням, а також запобігає непорозумінням, які можуть виникнути через об'єктивно існуючі культурні та ін. розбіжності (наприклад, різні світоглядні чи релігійні настанови, стереотипи гендерної поведінки, особливості міміки, жестів, тактильного ритуалу, відмінності предметно-матеріального світу тощо).

За таких умов одним з ефективних засобів лінгвокультурної адаптації іноземних студентів і вироблення у них стійких умінь і навичок мовної комунікації є опанування основних елементів фразеосистеми української мови. Адже саме фразеологізми чи не найяскравіше й не найповніше закумуляовали у собі характерні аспекти життя української етносу впродовж багатьох століть. У них в яскравій образній формі переосмислено особливості менталітету, народної філософії та моралі (на кшталт *Не лізь поперед батька в пекло; Нема гірше, як з хама пана* тощо), родинно-побутової обрядовості (*піднести гарбуза; зав'язати голову* та ін.), господарювання (*виносити сміття з хати, хомут на шиї* та ін.), складні колізії національної історії (*висипався Хміль із міха та показав ляхам лиха; пропав, як швед під Полтавою* та т. ін.).

Основна робота по вивченню українських фразеологізмів відбувається у межах аудиторного часу і передбачає певну системність роботи і послідовність видів навчальної діяльності, зокрема, дотекстові вправи, призначені для полегшення ознайомлення з навчальним текстом, робота безпосередньо з текстом, лінгвокраїнознавчий коментар до стійких виразів, їх заучування, перевірка розуміння прочитаного методом *false / true* або у інший спосіб, складання діалогів, «рольові ігри» з використанням опановуваних фразеологічних одиниць тощо.

При цьому добір навчального матеріалу, окрім доступного рівня складності, повинен здійснюватися й за такими критеріями, як інформативність, новизна, практична (соціокультурна) орієнтованість. Відтак найбільш актуальними для студентів-іноземців в плані комунікації є фразеологічні одиниці з *національно-культурною семантикою*, оскільки в них закодовано важливу інформацію про історію, культуру, вірування, звичаї українців. Так, наприклад, поширений фразеологізм *Язик до Києва доведе*, що з'явився після прийняття у 988 р. християнства, а на сучасному етапі вживається у значенні «розпитування допоможуть знайти те, що потрібно», не лише переконує в необхідності адекватної комунікації, але й увиразнює для іноземних студентів національно-історичну та культурну місію Києва як столиці першої руської держави, визначного центру християнства. Фразеологізми, в яких у той чи інший спосіб об'єктивується концепт ВОДА, позначають не лише певний тип життєвої ситуації (як-от: *вискочити на суше* – знайти вихід зі складної ситуації, викрутитися; *пуститися берега* – втратити розважливість у своїх вчинках, занедбати себе), моральні цінності українського народу (на кшталт *Під лежачий камінь вода не тече*), але й акцентують геоландшафтні особливості України як території з розгалуженою системою річок. І т.п.

На загал слід зазначити, що використання методу лінгвокультурного читання при вивченні українських фразеологізмів сприяє лінгво- і соціокультурній адаптації іноземних студентів, формуванню у них відповідних компетенцій, кінцевим результатом чого є їх здатність і готовність до міжкультурного діалогу, толерантного й позитивного сприйняття іншомовної культури.